

Gör Det Själv



SVÄRIGHETSGRAD:

Det är relativt lätt att snickra en enkel trappa. Du kan sedan komplettera med detaljer efter tycke och smak.

TIDSÅTGÅNG:

En eller två arbetsdagar.

PRISBILD:

En trappa med sju steg: Bangkirai kostar c:a 2 800 kr. Tryckimpregnerat trä är billigare, c:a 1 200 kr.

DETTA HAR ANVÄNTS

Material

50 x 150 mm tryckimpregnerat trä:

- 3 vangstycken à 240 cm

25 x 145 mm terrassbrädor (trall)

av t.ex. bangkirai:

- 14 plansteg à 150 cm

Dessutom:

- 3 balkskor, cirka 50 x 90 mm
- Rostfria skruvar, 4,5 x 60 mm
- Rostfria ankarskruvar, 4,5 x 60 mm
- 84 pluggar av ädelträ, kan ev. kapas av en rundstav
- Träolja
- Pu-lim

Specialverktyg

- Listsåg och sticksåg
- Slipmaskin, t.ex. planslip eller vinkelslip
- Pluggborr

Den färdiga trappan slipas och stryks med olja för ädelträ. Det valda träslaget, bangkirai, är mycket hållbart, så det krävs inte mycket olja. Men om du behandlar träet vart 5:e år håller det säkert 40–50 år.

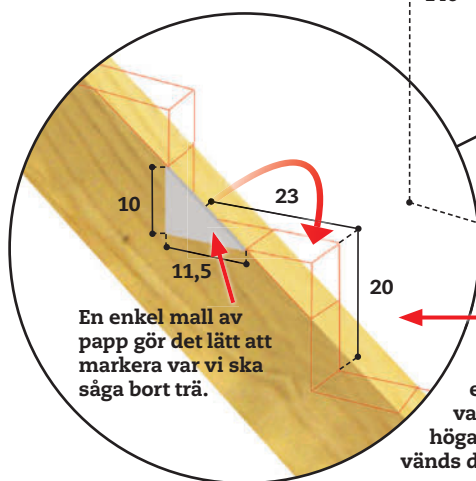
Här fälls det översta steget in en bit i terrassen, men det är inte nödvändigt.

Klassisk trappa

Här är det sju steg som gör det möjligt att komma från gräsmattan till terrassen. Trappan snickras på klassiskt sätt.

De tre vangstycken hakas fast på ramen under terrassen med balkskor.

Varje steg är 29,5 cm djupt och sticker ut 6,5 cm över det undre steget.



En enkel mall av papp gör det lätt att markera var vi ska såga bort trä.

Stegen i vangerna görs 20 cm höga och 23 cm djupa, men vi sågar endast hälften så djupt in i vangstycket. Vi sågar därför bort 10 cm höga och 11,5 cm djupa klossar. Därefter vänds de och limmas fast på vangstyckets

Snygg och enkel terrasstrappa

En urgammal princip gör det möjligt att snickra en bra trappa med så få material som möjligt. Här hjälper den oss till en snygg trappa till terrassen.

Den nya terrassen är klar. Den har lagts på tomtens högsta punkt, där utsikten är fantastisk, och nu är det dags att skapa förbindelse till den från gräsmattan, som ligger 140 cm lägre.

Det gör vi med en stadig och rejäl trappa gjord av samma ädelträ som den ståtliga terrassen, och varje skruvhål pluggas igen med teakpluggar. Rena lyxen, både att se på och att gå på, men enkelt byggd efter en klassisk princip. Uptill fästs den

på bjälklaget under terrassen, nertill vilar den på ett par stadiga stenplattor. De tre vangstyckena, som planstegen fästs på, sågas till så att vi får ett rejält underlag för varje plansteg. De trekanter vi sågar bort, lyfts upp och fälls neråt för att fästas igen på vangstyckena, som då blir lite tjockare. Det innebär att vi kan nöja oss med 150 mm tryckimpregnerat trä och ändå skapa 23 cm djupa underlag för planstegen. Innan vi kommer så långt ska vi bestämma antalet

steg, hur djupa de ska vara och hur brant trappan ska vara. Det är lätt hänt att en trappa blir besvärlig att använda, men det är lika lätt att göra den behaglig för dem som ska använda den.

Till att börja med tar vi fram den gamla formeln om förhållandet mellan trappans stegdjup och steghöjd. Den använder vi för att få ett par alternativ att välja mellan (se även nästa sida). Formeln kan användas vid tillverkning av alla trappor.

Vangstyckena

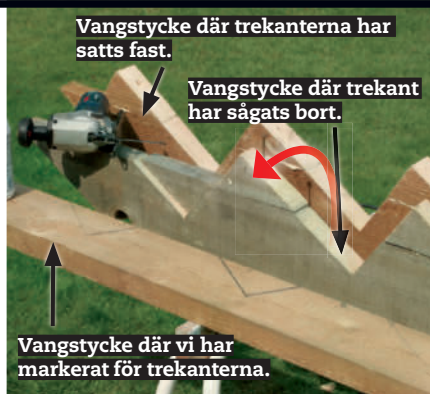
Till vangstycken har vi valt tryckimpregnerat virke, 50 x 150 mm. Varje stycke är 240 cm långt, men kortas av lite grann innan slutlig montering. Du kan säkert inte använda våra mått – om du inte ska göra en trappa som passar till en 140 cm hög terrass – så du måste ändra dem lite.

Vi använde trappformeln, som presenteras i den gröna rutan nedan, för att få fram ett par alternativ, och av dessa valde vi en trappa med ett stegdjup på 23 cm och ett steghöst på 20 cm. Samma beräkningar ska du också göra för att få fram måtten på din trappa.

Vi sågar inte 23 cm djupt i vangstyckena utan nöjer oss med hälften. Den bortsågade biten vänds och fästs på vangstycket (se föregående sida).

VERKTYG

Pluggar på lätt sätt. Skruvhålen pluggas igen med pluggar, som vi har sågat av en rundstav av teak. Hålen för pluggarna borras med spiral- eller centruborr. Vi har gjort ett djupstopp genom att borra igenom en 40 mm rundstav. Borren ska sticka ut 10 mm.



1 Trekanterna sågas ut från det första vangstycket med sticksåg eller fogsav. Därefter vänds de bortsågade bitarna och fästs på vangstyckets ovansida med pu-lim och en lång skruv. Vangstycket används sedan som mall för de två andra.



3 Vangstyckena sätts fast på bjälklaget under terrassen med balkskor. Var noga med att ovansidan på de tre styckena hamnar på samma nivå och en stegjocklek under terrassbrädorna.



2 Vangstyckena slipas när limmet har torkat. Se till att få slät övergång mellan fastlimmade bitar och vangstycke. Här använder vi vinkelslip med slipskiva för snabb slipning.



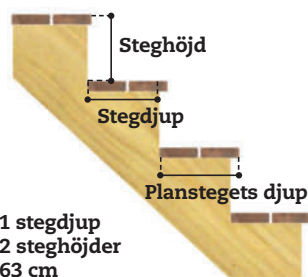
4 Nertill vilar vangstyckena på ett par kraftiga stenplattor, som har palats upp för att ligga vågrätt. Med bitar av takpapp under vangstyckena justeras de till samma nivå. Takpapp används också för att förhindra markfukt att tränga upp i träet.

Enkla regler för en bra trappa

Den klassiska, matematiska formeln för hur man snickrar en trappa utgår från längden på ett normalsteg, 63 cm. Och formeln säger att 1 stegdjup + 2 steghöjder = 63 cm.

Stegdjupet är här inte planstegets djup utan avståndet från sättsteg till sättsteg (den lodräta biten mellan två plansteg). Här har vi inga sättsteg, så vi tar måttet på vangstycket, och där är stegdjupet 23 cm. Steghöjden är 20 cm, oavsett om man tar meds tjockleken på planstegen eller ej.

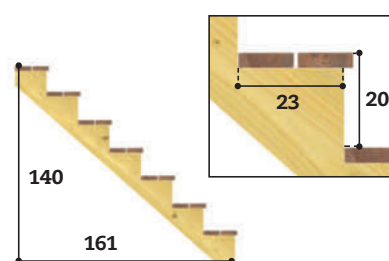
Den klassiska trappformeln



Utöver formeln ska du tänka på:

- Steghöjden bör vara 15–22 cm
- Stegdjupet ska vara minst 21 cm
- Lutningen bör inte vara mer än 40 grader
- Stegdjupet ska ha plats för stora fötter

Trappan med 7 steg



Det första förslaget: Trappan är 140 cm hög. Om den delas upp i 7 steg blir varje steg 20 cm högt. Formeln räknar med 2 steghöjder, dvs. 40 cm. Kvar blir 23 cm till stegdjup. Vi får en 161 cm lång och rätt brant trappa.

Steg med pluggar

De sju trappstegen består vardera av två brädor, som sätts fast med två skruvar i var och en av de tre vangstyckena. Det innebär att du ska dra i 84 skruvar, så även om du snickrar en kort trappa, lönar det sig att systematisera arbetet.

Det ser snyggast ut om alla skruvhål pluggas igen, så det gör vi. Inte nog med att ytan blir hel och fin. Pluggarna gör också att det inte kan samlas vatten ovanför skruvarna, vilket kan leda till rostangrepp och att träet får röta.

Vi har allt som behövs till arbetet, för det användes vid läggning av terrassen: en elektrisk listsåg, en bormall som bestämmer hålens placering och ett djupstopp för borring av plugghål.

TIPS



Pluggar på gammaldags sätt.

När man borrar ut pluggar ur en bräda får man träets fibrer och ådring att ligga vågrätt i varje plugg. Det får man inte när man kapar pluggarna av en rundstav. Till vänster ligger en tappborr, till höger en pluggbör.



1 Pluggarna sågar vi av en rundstav av teak som är lite ljusare än bangkirai, så det ser dekorativt ut. Bäst är förstås att borra ut pluggar ur en teakbräda, men teak är så hårt att det nästan inte suger vatten och vi slipper besväret med att borra.



Bormallen ser till att alla skruvar hamnar lika långt från kanten på alla brädor.

Snöret hjälper oss att finna mitten på vangstyckena.

2 Skruvhålen borrar med hjälp av en bormall, en bräda som är försedd med två borrhål. Dessa har placerats exakt i förhållande till brädans kanter. Mallen läggs på de brädor som ska borrar. Ett snöre styr oss mot mitten av vangstyckena



3 Hålen för pluggarna borrar vi med spiralbör. Som djupstopp använder vi en bit 45 mm rundstav, som vi har borrar ett 16 mm genomgående hål i. Längden på rundstaven har anpassats så att borren ska sticka ut 10 mm.

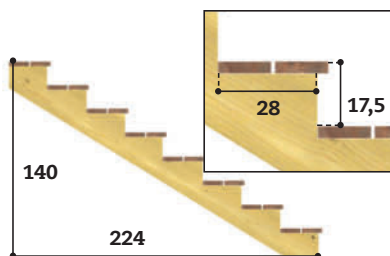


Listsågens blad vilar på en murslev för att vi inte ska såga i brädorna.

Kanten runt borrhålen fuktas lätt innan pu-lim stryks på. Då hårdar limmet lättare.

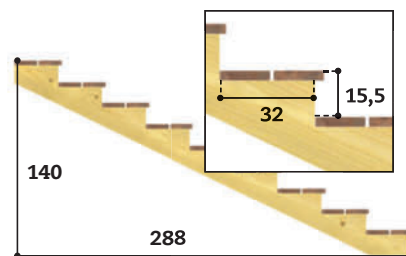
4 Brädorna skruvas fast och pluggarna limmas i hålen ovanför skruvarna. Vi använder pu-lim som stryks på sidorna i hålen efter att vi har fuktat hålen lätt. När limmet har hårdat sågas pluggen av och brädan slipas.

Trappan med 8 steg



Det andra förslaget: Trappan är 140 cm hög. Om den delas upp i 8 steg blir varje steg 17,5 cm högt. Formeln räknar med 2 steghöjder, dvs. 35 cm. Kvar blir 28 cm till stegdjup. Vi får en 224 cm lång och rätt behaglig trappa.

Trappan med 9 steg



Det tredje förslaget: Trappan är 140 cm hög. Delas den upp i 9 steg blir varje steg 15,5 cm högt. Formeln räknar med 2 steghöjder, dvs. 31 cm. Kvar blir 28 cm till stegdjup. Vi får en 288 cm lång flack trappa.

Vangstyckena stryks med en halvtäckande mörk utelasyr och stegen stryks med ädelträolja.